

Tekst 2

De vlogger is de toekomst van de journalistiek

(1) Zullen mijn kinderen nog weten wat een journalist is? Over de toekomst van de journalistiek wordt veel gedebatteerd, en steevast valt het woord digitalisering. Die toekomst lijkt niet zo gewis te zijn.

(2) In de vorige eeuw leerde de Franse socioloog en denker Pierre Bourdieu ons dat de maatschappij uit velden bestaat: het culturele veld, het economische veld, het wetenschappelijke veld, het politieke veld en ook het journalistieke veld. Elk veld kent overheersers en onderdrukten, bijvoorbeeld zij die de thema's van een

verkiezingscampagne bepalen versus zij die daarop moeten reageren in het politieke veld, of hoofdredacteuren versus freelancers in het journalistieke veld. Elk veld is een krachtenveld, een strijdperk.

(3) In zijn tekst *Sur la télévision* (1996) beschrijft Bourdieu hoe de opkomst van de televisie de verhoudingen in het journalistieke veld veranderde. Televisie kon de massa op een heel andere manier bespelen dan radio en printmedia gewend waren. Om de aandacht van het publiek moest opnieuw worden gestre-

den. Maar waar de televisie een verandering bracht **in** het journalistieke veld, zorgt de digitalisering voor een verandering **van** het journalistieke veld. De overheersers van weleer staren hulpeloos naar hun verdienmodellen, terwijl de onderdrukten van toen aan status en invloed winnen met hun eigen YouTube-kanaal. Het is niet langer duidelijk of er nog wel een journalistiek veld bestaat, en hoe we dat moeten afbakenen.

(4) Terwijl de gebruikers van de oude infrastructuur (verkopers en consumenten van journalistieke verhalen) elkaar in alle digitale commotie niet meer kunnen vinden, wordt de journalistiek bovendien bedreigd door vier apocalyptische ruiters, aldus Emily Bell, oud-journalist van *The Guardian* en aan de prestigieuze Columbia School of Journalism verantwoordelijk voor de afdeling digitaal.

(5) Die vier ruiters zijn: Facebook, Apple, Google en Amazon. Vooral de eerste twee willen zich volgens Bell meester maken van de journalistiek. Facebooks *instant articles* (de mogelijkheid om nieuwsberichten van derden in de tijdlijn te lezen zonder Facebook te verlaten) en Apple News (een iTunes-achtige app voor nieuwsartikelen) zijn er in haar perceptie voortekenen van dat voor de journalistiek de jongste dag nakende is¹⁾. We leggen immers het lot van onze informatievoorziening – dat is: het lot van onze samenleving – in handen van de Mark Zuckerbergs²⁾ van deze wereld, van een kleine groep individuen die door geld worden gedreven en niet te controleren zijn. Het ergste is natuurlijk dat, als Bell gelijk heeft, er straks geen degelijk journalistiek medium meer over zal zijn om van die spectaculaire dag

des oordeels verslag te doen.

(6) Maar er is hoop, want de journalistiek lijkt plots terug van weggevoest. Nee, het lijfblad dat op gezette tijden in de bus viel en een *NOS Journaal* dat nog viel te onderscheiden van de pastiche die *LuckyTV* erop maakt, komen niet weerom. En nee, die digitalisering gaat nooit meer weg. Sterker, in navolging van computers die romans kunnen schrijven en schilderijen van Rembrandt kunnen produceren, zullen er computers komen die journalistieke verhalen kunnen maken. Net als de verblufte toeschouwer die zo'n Rembrandt uit de printer zag rollen, zullen we die stukken lezen en stamelen: "De handtekening ontbreekt, maar de signatuur is onmiskenbaar." In sportverslagen en filmrecensies komen ze al een heel eind, onze elektronische collega's.

(7) Dat mag in de oren van Emily Bell en anderen apocalyptisch klinken, ik denk dat er sprake is van een nieuwe dageraad. Die gloort niet zozeer in de voortrazende technologische ontwikkelingen of de aansluiting die wij, journalisten, mediabedrijven en mediaconsumenten, daarmee vast ooit zullen weten te vinden. Het nieuwe licht komt van ontmoetingen tussen journalisten en niet-journalisten die er beiden een even grote behoefte aan blijken te hebben om de wereld te vertellen wat de wereld moet weten over de wereld.

(8) Een prachtig voorbeeld van zo'n ontmoeting was die tussen presentator Matthijs van Nieuwkerk en *hood*³⁾vlogger Ismail Ilgun, live op de oldskool televisie. Op de tafel van *De Wereld Draait Door (DWDD)* lag het cameraatje waarmee Ilgun zichzelf en zijn *hood* in korte tijd beroemd had gefilmd. "Dus jij bent een journa-

125 list in Zaandam?” vroeg de presentator. Van Nieuwkerk is journalist: hij heeft een krant geleid, een televisiestation en hij presenteert al elf jaar *DWDD*. Maar nu was hij in verwarring
130 over wie zijn vakbroeder is en wie niet. Het antwoord van Ilgun maakte die verwarring alleen maar groter, en interessanter: “Zo is het. Ik ben gewoon een jongen met een camera,
135 *that’s it*, ik ben in de groep, ik zeg tegen niemand wat ze moeten doen en ik forceer ook niks, ik trek gewoon die camera en ik film gewoon, dat is gewoon puur realiteit.” Ondertussen
140 hield hij met gestrekte arm zijn hand hoog in de lucht, de palm naar zich toegekeerd, alsof hij een selfie maakte. Ilgun beschouwt zichzelf namelijk als journalist (‘Zo is het’),
145 maar tegelijkertijd is hij zijn eigen onderwerp.

(9) Ook het verhaal, eerder deze week in *NRC*, over de makers van het YouTube-kanaal *Supergaande*,
150 getuigt van zo’n ontmoeting. “Ik moet heel nodig naar het toilet, al een halfuur, maar ik durf het interview niet te verlaten. Kan ik even snel naar het toilet?” vraagt een van hen aan de
155 *NRC*-journalist. Terwijl *Supergaande* zo’n succes is dat ze niet meer met de metro konden zonder aangesproken te worden door fans, iets wat de gemiddelde *NRC*-journalist toch niet
160 snel zal overkomen.

(10) Maar nogmaals, er is hoop. Misschien kunnen er nu meer bruggen worden geslagen tussen de volstrekt gescheiden werelden van bijvoor-

165 beeld de *DWDD*-kijkers en de vlogfans. Ik heb de journalistiek, behalve als mooiste vak, altijd gezien als een belangrijke schakel in de maatschappelijke conversatie: de uitwisseling
170 van nieuws, meningen en verhalen die maakt dat wij mensen een samenleving kunnen vormen. Spat die conversatie uiteen en sluit elk van ons zich op in z’n eigen waarheidsbubbel, dan heb je al snel geen
175 samenleving meer.

(11) Iemand die bereid is een half uur lang zijn plas op te houden om de kennismaking te laten slagen, verdient het om met open armen te worden verwelkomd. Ik wil hiermee zeggen dat op die brug die nu hopelijk wordt gebouwd, de conversatie tussen de waarheidsbubbels kan worden hervat.

(12) De verwarring over wie wel journalist is en wie niet, moet echter niet te lang aanhouden. Een duidelijk afgebakend journalistiek veld zoals Bourdieu voor zich zag, is er niet meer en zal ook niet terugkeren. Maar als sommigen van ons het instrumentarium hebben om journalistieke verhalen te maken (feit en
190 fictie niet mengen, zorgvuldigheid betrachten, hoor en wederhoor toepassen, je bronnen beschermen, enzovoort) en anderen de weg kennen naar de plaatsen in de samenleving
195 waar die verhalen over moeten gaan, dan moeten wij samenwerken. In die samenwerking zal nieuwe, krachtige journalistiek ontstaan.

naar: Pieter van den Blink

uit: NRC Handelsblad, 15 & 16 oktober 2016

Pieter van den Blink is journalist.

noot 1 de jongste dag nakende is: de dag des oordeels dichterbij komt, vrij vertaald:
het einde nabij is

noot 2 Mark Zuckerbergs: Mark Zuckerberg is medeoprichter en algemeen directeur van
Facebook.

noot 3 *hood*: hier gebruikt in de betekenis van 'buurt' (van het Engelse *neighbourhood*)

Tekst 2 De vlogger is de toekomst van de journalistiek

- 1p 19 Welke uitspraak is het meest van toepassing op alinea 1?
Alinea 1 bevat
- A de aanleiding voor het schrijven van de tekst.
  - B de probleemstelling die de kern van de tekst vormt.
  - C een aanname die in de tekst bestreden wordt.
  - D een verklaring voor de titel boven de tekst.

In de regels 31 tot en met 35 lijkt sprake te zijn van een bewuste woordkeuze: een verandering **in** het journalistieke veld wordt geplaatst naast een verandering **van** het journalistieke veld.

- 1p 20 Leg uit in welk opzicht de journalistiek is veranderd door de verandering **in** het journalistieke veld, volgens alinea 3.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 25 woorden.
- 1p 21 Leg uit in welk opzicht de journalistiek is veranderd door de verandering **van** het journalistieke veld, volgens alinea 3.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

In de alinea's 4 en 5 worden negatieve gevolgen van digitalisering voor de journalistiek beschreven.

Hieronder staan vijf omschrijvingen.

- 1 De verdringing van de traditionele media zal de samenleving ernstige schade toebrengen.
- 2 Het aantal traditionele media neemt af doordat consumenten kiezen voor nieuwe media.
- 3 Het nieuws op digitale media valt nauwelijks meer te controleren door de monopoliepositie van een kleine groep.
- 4 Omdat nieuwe media commerciële ondernemingen zijn, zal de kwaliteit van de journalistiek afnemen.
- 5 Voor traditionele media en hun consumenten wordt het moeilijker om elkaar te bereiken.

- 2p **22** Welke twee van de bovenstaande omschrijvingen geven het best de negatieve gevolgen weer die in de alinea's 4 en 5 beschreven worden? Noteer alleen de nummers van je antwoord.

In tekst 2 worden "journalisten en niet-journalisten" met elkaar vergeleken. (regels 111-112).

- 1p **23** Wie worden in tekst 2 bedoeld met de journalisten en wie met de niet-journalisten?

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

- 1p **24** Welk kenmerk delen deze journalisten en niet-journalisten, volgens tekst 2?

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

"In die samenwerking zal nieuwe, krachtige journalistiek ontstaan." (regels 201-203)

- 1p **25** Leg uit wat die samenwerking concreet zal inhouden.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 25 woorden.

De tekst begint met de vraag: "Zullen mijn kinderen nog weten wat een journalist is?" (regels 1-2)

- 1p **26** Welk antwoord op die vraag kan uit tekst 2 afgeleid worden?

- A Ja, maar de definitie van het begrip 'journalist' moet dan wel behoorlijk worden verruimd.
- B Ja, want de journalistiek mag zich dan ontwikkelen, de journalisten zelf veranderen niet mee.
- C Nee, maar dankzij vloggers en sociale media zal het begrip 'journalistiek' wel voortbestaan.
- D Nee, want de journalistiek zal in de toekomst niet meer voorbehouden zijn aan journalisten.

- 2p 27 Welke omschrijving verwoordt het best wat de hoofdgedachte is van tekst 2?
- A Als vloggers de wetten van de traditionele journalistiek gaan respecteren, is er niets op tegen om ook zulke nieuwe journalisten tot het journalistieke veld te rekenen.
  - B Het is maar de vraag of het journalistieke veld nog af te bakenen is, aangezien steeds meer zelfbenoemde journalisten de traditionele journalistiek langzaamaan verdringen.
  - C Het journalistieke veld is aan het veranderen, maar als traditionele en nieuwe journalisten meer met elkaar gaan samenwerken, zal de journalistiek aan kwaliteit winnen.
  - D Vloggers tonen aan dat de journalistiek gebaat is bij verandering, maar traditionele journalisten hebben er moeite mee hun ideeën over het journalistieke veld los te laten.
- 1p 28 Hoe is de toon van tekst 2 ten opzichte van de toekomst van de journalistiek het best te omschrijven?
- De toon is over het algemeen
- A kritisch.
  - B lovend.
  - C neutraal.
  - D optimistisch.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.